

Психо-дерматологія

- Горст Кехеле
- Інтернаціональний психоаналітичний університет
 - Берлін
- LieB 2017

План

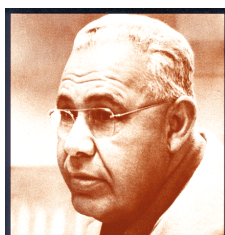
- Класичні психосоматичні захворювання?
- Казуїстика
- Симптоматика і діагноз
- Опитування щодо становища та лікування психологічних проблем у дерматологічних клініках
- Можливості психотерапії
- Дослідження щодо психотерапії
- Дослідження співвідношення між дерматологічною симптоматикою, імунною ситуацією та життєвими подіями

Історичне

Франц Александер, 1891-1964,
психоаналітик

7 психосоматичних захворювань
(психогенні органічні розлади):

- Asthma bronchiale
- Ulcus pepticum
- Colitis ulcerosa
- Essentielle Hypertonie
- Rheumatoide Arthritis
- Atopisches Ekzem
- Hyperthyreose

Базове припущення: специфічні конфлікти і специфічні структури особистості (при відповідній тілесній схильності) до названих захворювань.

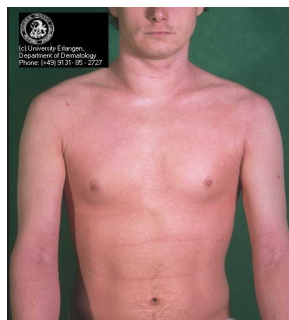
- і актуальне

- Жодних підтверджень припущення щодо типових "психосоматичних захворювань" (!)
- Психосоматичні та соматопсихічні фактори при майже всіх захворюваннях
- Велика кількість результатів досліджень з клінічних питань (викликання рецидиву, якість життя, психотерапія) та з фундаментальних досліджень (психо-імунологія)
- На заміну підходам, спеціалізованим на хворобі, з'являються індивідуальні підходи

Казуїстика

- 24 - річна пацієнтка стаціонарного відділення психосоматичної клініки, що потребує в першу чергу соматичної допомоги через сильно роздряпану шкіру.
- Важка форма нейродерміту, особливо на передпліччях та кистях, екзематичного типу почервонілими, відкритими висипаннями, що супроводжуються свербінням.
- Живе сама, працює в ІТ, багато стресу на роботі. Нейродерміт частково залежний від сезону (влітку менше, ніж взимку), але чітко при психічних навантаженнях.
- Актуальний приступ почався через кілька днів після розлуки з партнером. Сильний свербіж, сильне психічне навантаження, замкнуте коло свербіння та дряпання.
- Нейродерміт з дитинства, в школі боязка, замкнута. Сильне відчуття інакшості через регулярну появу екзем. Пізніше конфлікти і проблеми у сфері фізичної близькості та сексуальності

Нейродерміт (атопічний дерматит)

Хронічний або з рецидивами запальний дерматоз, сильне свербіння.
Схильність передається спадково, також у формі інших захворювань, таких як алергічний риніт, алергічний кон'юнктивіт чи алергічна бронхіальна астма.

Нейродерміт

Псоріаз (лускатий лишай)

Легка форма

середня

важка

Запальне захворювання шкіри з гострим або хронічним висипанням, схильність при ювенільній формі часто передається спадково.

Інші захворювання шкіри

- Злоякісна меланома
- Соматоформні дерматологічні розлади:
суб'єктивне відчуття спотворення
дерматологічні скарги без об'єктивних даних огляду
- Кропивниця (висипання у формі сверблячих пухирців)
- Acne vulgaris
- Штучні/награні розлади

Потреба у психотерапевтичних діях у дерматології

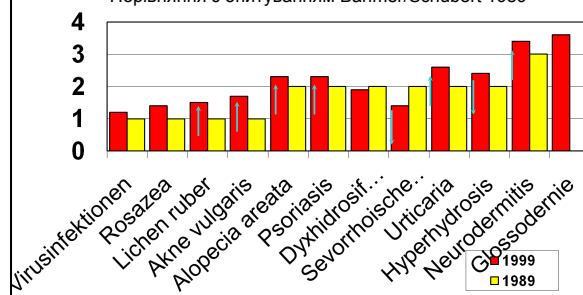
- Wessely & Lewis (1989): у 40 % новоприбулих пацієнтів дерматологічної клініки наявні психіатричні захворювання. У 75% з них – тісний зв'язок психічного захворювання з дерматозом, у 20% співпадіння.
- Windemuth et al. (1999): дослідження 247 пацієнтів дерматологічної клініки, частота тривоги і депресії 25,9 - 31 %, серед загального населення коло 13 % (Wittchen et al., 2000).

Потреба у психотерапевтичних діях у дерматології

- Fritsche et al. (1999): У 50 % усіх послідовно обстежених 89 стаціонарних дерматологічних пацієнтів потреба у психотерапії, у 20 – 28 % підвищені показники тривоги та депресії.
- Schaller et al. (1998): у 21 % пац. Дюссельдорфської клініки психічний чи соціальний вплив на шкірні захворювання.
- Gieler & Stangier (1997): У 18 % пац. рядової амбулаторії дерматологічної клініки – соматоформні розлади, правда в основному з очікуванням соматичного лікування.

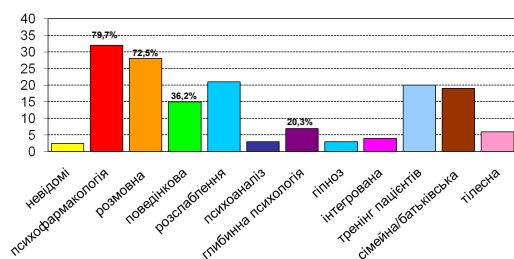
Значення психічних факторів для перебігу хвороби (0 = жодного; 4 = дуже велике значення)

Порівняння з опитуванням Bahmer/Schubert 1989

Які психотерапевтичні методи?

n = дерматологічні клініки – (можливі багатократні позначення)

Форми співпраці дерматологічних клінік (n= 69) – можливі багатократні позначення

Форма співпраці	n =	%
Власний персонал	28	40,6 %
Ставка психолога	15	21,7%
Лікарсько-консультаційна комісія з психосоматиками	13	18,8%
Психосоматичний консилиум	21	30,4%
Психіатричний консилиум	49	71,0%
Консилиум дільничних лікарів, що працюють з лікарняними касами	8	11,6%
Скерування до психологів / психотерапевтів	30	43,5%
Скерування до психіатра / невропатолога	27	39,1%

(До-) терапевтичні фази та формування мотивації

- Попередня фаза усвідомлення проблеми
- Фаза рефлексії проблеми
- Фаза знаходження рішення
- Фаза активних змін
- Фаза підтримки

Покази до психотерапії у дерматології

- Погіршення симптоматики при психічному навантаженні
- Виражені соціальні страхи чи уникання із-за шкірних захворювань (соціальна фобія і т.п.)
- Синдром спотворення (дисморфобія)
- Ексцесивні маніпуляції на шкірі (дряпання і т.п.)

Психотерапія пацієнтів із нейродермітом

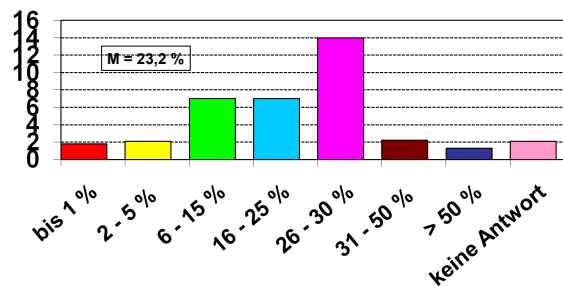
Schubert (1988) показав у дослідженнях часових (динамічних) рядів для 6-ти пацієнтів, існували перехресні кореляції між стресовими подіями та початком хвороби, а також між емоційними станами та дерматологічними симптомами.

Löwenberg et al (1992, 1994) дослідили добру ефективність стаціонарної психодинамічної психотерапії у реабілітаційній клініці. Психотерапія мала довгострокову дію у порівнянні з іншими видами терапії.

Мета-аналіз Al-Abesie et al. (2000) показав, що різні психотерапевтичні підходи були суттєво ефективнішими ніж лише соматичні терапії (всього N = 553).

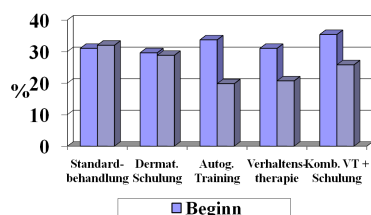
Мал. 1

Потреба в психотерапевтичній пропозиції у скількох % пацієнтів?
n = 69 дерматологічних клінік (за оцінкою опитаних)

Дія психотерапевтичних заходів при atopічній екземі

цільовий критерій: важкість уражень шкіри (0 – 100%)

Ehlers, Stangier, Gieler, 1995

Поведінкова терапія	Психотерапія, базована на глибинній психології
Окреслена проблемна поведінка	Загальна життєва проблематика
Прогнозовані часові рамки	Більш відкриті часові рамки (за винятком короткофокусної терапії)
Адекватна пояснювальна модель та терапевтичні очікування пацієнта	Розбір дитячого розвитку та його впливів
Готовність до співпраці / кооперації	Емпатичні зразки стосунків та стосуюнок переносу
Мета терапії: подолання	Мета терапії: розуміння та переживання заново емоційних реакцій

Психоаналітичне лікування – показовий випадок

Thomä H (1980): Про неспецифічність психосоматичних захворювань на прикладі нейродерміту з 20-річним катамнезом. Журнал "Psyche" 34: 589-624

Sovremenny psikhoanaliz. Tom 2. Prak-tika.
Progress, Moskva 1997, Розділ 9.6

„Життя цього пацієнта вичерпувалося його шкірою. Це спрощене формулювання дає зрозуміти, чому різноманітні психоаналітичні та психотерапевтичні тези щодо нейродерміту чи інших дерматозів справджуються і можуть бути корисними для лікування. Оскільки при регресіях проявляються ті слабкі місця, які в залежності від розвитку техніки і теорії належать до психосоматики нейродерміту і перебувають по відношенню до нього у неспецифічній кореляції(Thomä 1980)

Психо-нейро-імунологія

Шкірно-психічно-імунна система: модель вектора-часового ряду

Мультиваріабельний обмежений в часі прогноз для змінної ураження у VAR-моделі (Brosig & Brähler, 2001)

